

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра економічної теорії

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Економічна теорія»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Силабус навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 13 с.

Розробник:

Л. С. Шевченко, докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри економічної теорії.

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії
(протокол № 10 від 12 червня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри економічної теорії
(протокол № 6 від 10 червня 2021 р.)
(протокол № 1 від 07 вересня 2022 р.)

Завідувачка кафедри – Л. С. Шевченко, докторка економічних наук, професорка.

Т. в. о. завідувачки кафедри – О.С. Марченко, докторка економічних наук, професорка

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Економічна теорія
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладачі	Марченко Ольга Сергіївна, докторка економічних наук, професорка, т.в.о. завідувачки кафедри економічної теорії Гриценко Олена Аврамівна, докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри економічної теорії Камінська Тетяна Михайлівна, докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри економічної теорії Нечипорук Людмила Володимирівна, докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри економічної теорії Шевченко Людмила Степанівна, докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри економічної теорії Губін Кирил Григорович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії Іващенко Марина Вікторівна, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри економічної теорії Левковець Олена Миколаївна, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри економічної теорії Овсієнко Ольга Вікторівна, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри економічної теорії
Контактний телефон	057 704-92-58
Е-mail	econom_theory@ukr.net
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн-консультації	Під час дистанційного навчання проводяться консультації із використанням платформ Moodle, Zoom та ін.; у групах на Facebook: Business Economics. Актуальна освіта в НЮУ імені Ярослава Мудрого: https://www.facebook.com/groups/701530796898235/ ; Consulting Forever: https://www.facebook.com/groups/1429039653865820/

Анотація навчальної дисципліни

Формуються системні знання теоретичних основ суспільного економічного вибору на мікро- та макроекономічному рівнях в умовах обмеженості ресурсів, ринкової невизначеності та ризиків, сучасних техніко-технологічних, соціально-економічних, локальних і глобальних трансформацій. Розглядаються фундаментальні категорії та економічні закони, принципи, чинники, цілі та результати суспільної економічної поведінки. Аналізуються суспільне виробництво та його ефективність,

технологічний вибір, зміст і трансформації відносин власності, типи та розвиток економічних систем, ринковий механізм, підприємництво та конкуренція. Вивчаються мікроекономічні теорії та концепції, моделі економічної поведінки домогосподарства та фірми як суб'єктів ринкових відносин, розкриваються теоретичні основи функціонування ресурсних ринків. При вивченні основ макроекономічної теорії формуються знання чинників і закономірностей суспільного економічного розвитку, його результатів, циклічності економіки, макроекономічної рівноваги, економічної нестабільності та зростання. Розглядаються теоретичні аспекти механізму функціонування грошового ринку, структури та ролі у суспільному відтворенні кредитно-банківської та фінансової систем, економічних функцій держави, міжнародних економічних відносин, економічної інтеграції та глобалізації. Обґрунтовується економічна природа правових інститутів та особливості їх реалізації у правовій, соціальній державі. Аналізується економічна доцільність норм національного законодавства та їх вплив на соціально-економічну ситуацію в країні.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових поглядів на економічне життя суспільства, сучасного економічного мислення та основних умінь по застосуванню набутих знань у господарській, управлінській та юридичній практиці.

Завдання:

– засвоєння основних принципів економічного аналізу, законів і понять економічної теорії, які дозволять студентам-юристам розуміти проблеми економічного життя суспільства, конкретні форми його функціонування і регулювання;

– вивчення закономірностей ринкової економіки з тим, щоб майбутній юрист приймав економічно виважені та ефективні рішення у сфері своєї професійної діяльності;

- формування знань, які майбутній фахівець зможе використовувати для подальшого поглибленого вивчення проблем господарської практики;
- розуміння цілісного механізму функціонування національної економіки, її суперечностей і шляхів забезпечення стабільного та довгострокового економічного зростання;
- пізнання економічної ролі держави та сукупності її дієвих інститутів впливу на суспільство;
- орієнтування в основних напрямках економічної та соціальної політики держави на рівні мікро-, макро- та світової економіки;
- засвоєння методології самостійного аналізу сучасних економіко-правових процесів із метою використання набутих знань у практиці юридичних служб підприємств і професійній діяльності юристів.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Кореквізити: «Теорія права», «Логіка», «Українська культура».

Постреквізити: «Цивільне право», «Міжнародне приватне право», «Трудове право», «Господарське право», «Фінансове право», «Земельне право».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Використати теоретичні економічні знання для аналізу сучасних явищ, процесів, закономірностей і тенденцій розвитку економіки в умовах локальних та глобальних суспільних трансформацій.

РН НД 2. Інтегрувати знання про сутність нових економічних форм, процесів, результатів, суперечностей і перспектив суспільного виробництва, пов'язаних із сучасним етапом техніко-технологічного розвитку та цифровізацією економіки.

РН НД 3. Застосувати знання системи економічних відносин власності для виявлення їх сучасних трансформацій та впливу на соціально-економічний розвиток суспільства.

РН НД 4. Чітко формулювати й обґрунтовувати свою позицію щодо економічної природи правових інститутів та особливостей їх реалізації у правовій, соціальній державі.

РН НД 5. Оцінити рівень правового забезпечення економічних реформ в Україні.

РН НД 6. Демонструвати розуміння економічної сутності підприємництва, ринкового механізму та конкуренції, особливостей їх правового впорядкування.

РН НД 7. Дискутувати з питань ефективності конкурентної та антимонопольної політики держави, чинників і наслідків монополізму.

РН НД 8. Використати інструментарій мікроекономіки для аналізу економічної поведінки окремих суб'єктів ринку.

РН НД 9. Скористатися інструментарієм макроекономіки для обґрунтування сучасних тенденцій і суперечностей суспільного економічного розвитку.

РН НД 10. Демонструвати навички дослідження розвитку світової економіки та міжнародного бізнесу.

РН НД 11. Проаналізувати обґрунтованість та ефективність заходів державного регулювання економіки.

РН НД 12. Застосувати принцип економічної ефективності до правових норм та нормативних актів.

РН НД 13. Визначати економічну доцільність норм національного законодавства та їх вплив на соціально-економічну ситуацію в країні.

РН НД 14. Визначити спектр прав і свобод людини та оцінити соціально-економічні можливості їх реалізації.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Економічна теорія як наука	Економічна теорія як наука	4
2	Виробничі можливості суспільства. Соціальна сутність виробництва	Виробничі можливості суспільства. Соціальна сутність виробництва	4
3	Економічні та юридичні основи власності	Економічні та юридичні основи власності	4
4	Економічні системи і ринкова економіка	Економічні системи і ринкова економіка	4
5	Підприємництво і конкуренція	Підприємництво і конкуренція	4
6	Домогосподарство і фірма в системі ринкових відносин	Домогосподарство і фірма в системі ринкових відносин	6
7	Витрати і доходи фірми. Механізм ціноутворення	Витрати і доходи фірми. Механізм ціноутворення	6
8	Ринки економічних ресурсів	Ринки економічних ресурсів	6
9	Система макроекономіки	Система макроекономіки	6
10	Економічна роль держави. Корпоративне та громадське регулювання економіки	Економічна роль держави. Корпоративне та громадське регулювання економіки	8
11	Грошовий ринок, кредитно-банківська система та страхування	Грошовий ринок, кредитно-банківська система та страхування	6
12	Фінансова система. Державний бюджет. Податки	Фінансова система. Державний бюджет. Податки	6
13	Міжнародна економіка	Міжнародна економіка	8
	Усього		72

**Види навчальних занять і самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Економічна теорія як наука	Економічні системи і ринкова економіка	110
2	Домогосподарство і фірма в системі ринкових відносин	Витрати і доходи фірми. Механізм ціноутворення	

3	Система макроекономіки		
---	------------------------	--	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, статистичних даних і бухгалтерської звітності підприємств, матеріалів експертно-аналітичних центрів тощо;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Бюджетний	кодекс	України.	URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text
Господарський	кодекс	України.	URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text
Конституція		України.	URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
Цивільний	кодекс	України.	URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15
Податковий	кодекс	України.	URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
- Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
- Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>

Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

Література

Білецька Л., Савич В., Білецький О. Економічна теорія. Політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 688 с.

Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с.

Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків : Право, 2019. 268 с.

Економічна теорія : навч. посіб. у 2 ч. / Н. Г. Ушакова, О. А. Кулініч, Л. М. Зарецька. Частина II. Харків : Монограф, 2018. 219 с.

Економічна теорія : підруч. / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.

Захарченко О., Барановська М., Козак Ю. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 264 с.

Касьяненко Л. Економічна теорія : навч. посіб. Київ : Центр навч. літератури, 2019. 224 с.

Кокарев І. В. Основи економічної теорії : навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2020. 100 с.

Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / О. С. Марченко ; М-во освіти та науки України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. екон. теорії. Харків : Право, 2022. 246 с.

Нематеріальна економіка: управління формуванням і використанням інтелектуального капіталу : моногр. / за ред. Л. С. Шевченко. Харків : Право, 2014. 404 с.

Основи економічної теорії у структурно-логічних схемах : навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид., змін. та допов. Харків : Право, 2013. 136 с.

Соколов М., Горлач М., Гущенко В. та ін. Економічна теорія : підруч. для вищої школи. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 532 с.

Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 656 с.

Шевченко Л. С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях. Харків : Право, 2022. 312 с.

Якобчук В. П. Економічна теорія : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 450 с.

Інтернет-ресурси:

Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>

Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Державна податкова служба України. Офіційний веб-портал. URL: <https://tax.gov.ua/>

Веб-портал Національного банку України. URL: <https://portal.bank.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право».

URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua>

Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Інституційний репозитарій eNULAUIR Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у *Facebook* лекторіумі та *Facebook* тренінгах, наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого».

Під час аудиторних занять слід використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Економічна теорія» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 5 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Колоквіуми проводяться усно, у вигляді бесіди викладача зі студентами з метою з'ясування та підвищення рівня їх знань. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 10 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є іспит, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34